

JUSTIȚIA UNIUNII EUROPENE

JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION

CZU: 341.645 (4) UE

Svetlana SLABU,
doctorand , Universitatea de Studii Europene din Moldova

SUMMARY

A correct, justified and fair treatment in the justice system based on correct principles is possible only in the system where the justice is independent. The total independence of justice is quite an important aspect as long as the politicians adopt laws. Finally, we could say that justice represents a tool of governance.

Keywords: justice, cases, judgments, characters.

REZUMAT

Un tratament corect în fața legii, unul just, echitabil, bazat pe principii corecte se poate realiza doar într-un sistem în care justiția este independentă. Independența totală a justiției este un aspect destul de important, at ta timp c t legile sunt adoptate de politic. Am putea spune că justiția reprezintă, p n  la urmă, un instrument de guvernare.

Cuvinte-cheie: justiție, cauze, hotărâri, caractere.

Justiția, ca și componentă a sistemului creat în cadrul Uniunii Europene, reprezintă instrumentul cu ajutorul căruia se reglează raporturile dintre state, dintre cetătenii Uniunii Europene și state, protej nd, totodată, sistemul de valori comune, aș  cum sunt ele definite în cadrul Tratatelor, ce stau la baza Uniunii Europene ( n continuare UE sau Uniunea). „Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Aceste valori sunt comune statelor-membre într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați”. [1, art. 2]

Toate aceste valori sunt completate cu scopurile Uniunii, aceasta dorind:

- să pună bazele unei uniuni tot mai str nse între națiunile europene;
- să asigure, printr-o acțiune comună, progresul economic și social al statelor lor, prin eliminarea barierelor care divizează Europa;
- ameliorarea constantă a condițiilor de viață și de muncă a națiunilor lor;
- o concurență loială;
- o politică comercială comună, care să ducă la înlăturarea progresivă a restricțiilor privind schimburile internaționale;
- promovarea dezvoltării celui mai înalt nivel de cunoștințe, prin extinderea accesului la educație. [2]

Curtea Europeană de Justiție ( n continuare CJUE sau Curtea) asigură respectarea

voinței politice, așa cum este exprimată prin tratate, contribuind în mod direct la interpretarea și aplicarea unitară a dreptului, la nivelul tuturor statelor-membre ale Uniunii Europene, soluționând, de asemenea, și litigiile dintre guvernele statelor-membre și instituțiile Uniunii, pronunțând hotărâri asupra cauzelor aduse în fața sa. Tipuri de cauze în care se pronunță CJUE sunt cele cu privire la:

- interpretarea legii (hotărâri preliminare). Aceste hotărâri sunt foarte importante, având în vedere faptul că se urmărește crearea unui spațiu în care să se asigure același nivel de protecție în domeniile de competență stabilite, eliminând, astfel, posibilitatea ca instanțele naționale din țările UE să interpreteze diferit normele europene. Dacă o instanță națională are îndoieli cu privire la interpretarea sau validitatea unei legi a UE, ea poate solicita Curții clarificări. Aceeași procedură poate fi utilizată pentru a determina dacă o lege sau o practică națională este compatibilă cu legislația UE;

- punerea în aplicare a legii (procedura privind încălcarea dreptului comunitar). Acest tip de hotărâri apare în cazul în care un guvern național nu respectă legislația UE, hotărârea este luată împotriva unui guvern național pentru nerespectarea dreptului european. Procedura poate fi inițiată de Comisia Europeană sau de o altă țară a UE. În cazul în care se constată că țara este vinovată, aceasta trebuie să restabilească ordinea sau riscă repetarea procedurii și aplicarea de sancțiuni;

- anularea actelor juridice ale UE (acțiuni în anulare). Dacă se consideră că un act al UE încalcă tratatele UE sau drepturile fundamentale, Curtea poate fi sesizată să o anuleze de către un guvern al unui stat-membru, Consiliul UE, Comisia Europeană sau (în unele cazuri) Parlamentul European;

- persoanele private pot, de asemenea, solicita Curții să anuleze un act al UE care le privește în mod direct;

- asigurarea acțiunii UE (acțiuni în caz de abținere). Parlamentul, Consiliul și Comisia trebuie să ia anumite decizii, în anumite circumstanțe. În caz contrar, guvernele statelor-membre ale UE, alte instituții ale UE sau (în anumite condiții) persoane fizice sau companii pot să se plângă la Curte;

- sancționarea instituțiilor UE (acțiuni în despăgubiri). Orice persoană sau societate ale cărei interese au fost prejudiciate ca urmare a acțiunii sau a inacțiunii UE, sau a personalului său, poate solicita luarea de măsuri împotriva lor prin intermediul Curții. [3]

- tipurile de acțiuni, ce pot fi promovate în fața CJUE, sunt acțiuni proprii, ce au ca finalitate menținerea unui climat de siguranță, la nivelul Uniunii și garantarea acestuia datorită autorității cu care este investită. Crearea unor bune practici duce și la perfecționarea sistemului de drept, la menținerea separației puterii și a atribuțiilor, între organele centrale.

Justiția înfăptuită prin CJUE are anumite caractere și anume:

- caracterul transnațional este în strânsă legătură cu teritoriul în cadrul căruia poate fi invocată jurisprudența Curții, depășind limitele teritoriale ale statului care a fost vizat de hotărâre;

- caracterul subsidiar al justiției comunitare este justificat de faptul că dreptul comunitar se aplică în mod direct în domeniile stabilite, iar Curtea se pronunță doar prin excepție; [4, p. 18]

- caracterul limitat, ne referim doar la domeniile în care competența a fost atribuită; [5, p.37]

- caracterul necesar-util, pentru a asigura un echilibru între Uniune și statele-membre prin înțelegerea și aplicarea uniformă a normelor dreptului european; [2, art. 260]

- caracterul autoritar, toate hotărârile adoptate sunt obligatorii .

Toate aceste caractere subliniază rolul CJUE în cadrul Uniunii și, totodată, justifică existența instituției.

Un aspect deosebit de important, din punctul nostru de vedere, este reprezentat de faptul că activitatea Curții este, în mare parte, constituită din activit i ce privesc interpretarea dreptului la nivelul Uniunii, cu scopul de a aplica unitar dispozițiile legale adoptate în cadrul Uniunii, în domeniile de competen  exclusivă.

Dar această interpretare duce pe cale de consecin   i la crearea dreptului, chiar dacă adoptarea legilor nu este un atribut al Curții, ea este împuternicită să-l interpreteze  i să urmărească aplicarea acestuia în statele-membre.

Uniunea Europeană, viitorul acesteia, posibilitatea de a se extinde, protec ia drepturilor cetătenilor, prosperitatea tuturor cetătenilor din statele-membre depind de sistemul de justiție, de puterea instituțiilor ce apar in sistemului de justiție. [6, p. 9]

Libertatea de mi care, schimburile comerciale  i toate domeniile de interes comun, a a cum au fost stabilite prin tratate, cunosc o nouă dimensiune, datorită extinderii UE, prin acceptarea de noi membri  i prin extinderea teritoriului de implementare a normelor europene, ceea ce duce în mod necesar la adoptarea măsurilor, pentru ca  i sistemul de justiție să se adapteze noilor cerin e.

Adoptarea normelor europene  i implementarea acestora au drept scop realizarea  i menținerea echilibrului  i stabilit ii la nivel de Uniune, iar sancționarea celor care nu se conformează este un atribut al sistemului de justiție, fără de care Uniunea Europeană, ca  i organiza ie suprastatal , nu poate exista.

Sistemul de justiție europeană, care a trecut proba timpului, este în permanen  supus unor noi provocări datorate admiterii de noi membri sau ie irii din Uniunea Europeană a altora, reforme  i reformări în Tratatul ce stau la baza Uniunii, crize de imigran i, extinderea competen elor Curții de Justiție sau, dimpotrivă, restr ngerea

acestora, dar toate acestea nu fac dec t să sublinieze importan a sistemului de justiție, creat la nivel de UE  i să-l facă mai puternic pentru a putea face fa a tuturor provocărilor.

De fapt, etapa actuală de reconstruc ie a Uniunii Europene este o etapă destul de importantă  i pentru judecătorii CJUE, care trebuie să lupte cu lipsa de legisla ie: avem nevoie de cadru normativ  i nu de practică sau de obiceiuri, rela iile sociale sunt în permanentă schimbare  i ele sunt cele care reclamă adoptarea de legi, care vor oferi o bază solidă de apreciere a judecătorilor Curții.

Europa, Uniunea Europeană, în acest proces de stabilire a unei noi ordini, au nevoie de legi  i de un sistem de justiție care să facă fa a tuturor provocărilor, de stabilirea competen elor exclusive, eventual  i a celor partajate, pentru fiecare dintre cele două Curți de justiție, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO)  i CJUE,  i analiza posibilit ii de  nfiin are a unei noi Cur i, comune celor două, care să poată solu iona  i eventualele conflicte de competen  sau cauzele de necompeten  a celorlalte două, aceasta put nd fi o consecin  a aderării UE la Conven ia europeană pentru apărarea drepturilor omului  i libert iilor fundamentale. [1, art. 6, al. 2]

De altfel, crearea unei noi Cur i de justiție ar fi, din punctul nostru de vedere, oportună  i impusă de evolu ia raporturilor dintre cele două Cur i, deja existente, ale căror competen e nu acoperă toate segmentele vie ii sociale, iar într-o Uniune de state, trebuie să oferim posibilitatea cetătenilor să se adreseze unei instan e suprana ionale pentru o protecție efectivă a drepturilor protejate, recunoscute  i garantate.

De fapt, pentru o mai bună administrare a justiției la nivel de Uniune Europeană, trebuie, în cel mai scurt timp, să se ajungă la un consens între CEDO  i CJUE  i să se stabilească exact care sunt competen ele ex-

clusive ale fiecăreia, tipurile de raporturi ce se vor stabili între ele, de subordonare sau de coordonare, stabilirea instrumentelor și raționamentelor care să ajute la aplicarea dreptului european și o mai bună administrare a justiției la nivelul UE.

Un alt element important ce privește viitorul justiției europene este reprezentat de dezvoltarea conceptelor ce privesc justiția, justiția necesară și justiția echivalentă, stabilind elementele care sunt caracteristice

justiției Uniunii Europene realizate prin intermediul CJUE și conturarea principiilor diriguitoare.

Cu privire la principiile ce întregesc dispozițiile Tratatelor și justifică activitatea CJUE, ele reprezintă puncte de referință în deciziile adoptate de aceasta, considerăm că ele dau o formă și un conținut acestui tip de justiție, ce se realizează prin intermediul CJUE și pe care o vom numi „Justiție echivalentă”.

BIBLIOGRAFIE

1. Tratatul Uniunii Europene. În: http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0001.02/DOC_1&format=PDF.
2. Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, versiune consolidată. Preambul. În: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT> (vizitat la 25.09.2018).
3. Acțiunea în despăgubiri ce poate fi introdusă la CJUE. În: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM%3Aai0040>, (vizitat la 25.09.2018).
4. Yves Lejeune, Benoît Cornelis, Christophe Dubois, Arnaud Thysen, *L'application et le contrôle de l'application du droit communautaire par les administrations belges*, Academia Press, 2003, p. 18, pp. 375.
5. Augustin Fuerea. *Dreptul Uniunii Europene*, Universul Juridic, București, 2016, p. 37, pp. 456.
6. Harm Schepel, Erhard Blankenburg, *The European Court of Justice*, editat de Grainne de Burca, Joseph Weiler, Oxford University Press, 2001, p. 9, pp. 233.

Prezentat: 18 octombrie 2018.

E-mail: sorin.jurist@yahoo.com